

## Nr 71.

Ankom till riksdagens kansli den 27 april 1938 kl. 3 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till den lägre mejeriundervisningen m. m.*

(1:a avd.)

I statsverkspropositionen till årets riksdag, nionde huvudtiteln, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bliva riksdagen förelagd, för budgetåret 1938/1939 beräkna dels under punkterna 36—44 för lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp, till avlöningar 259,300 kronor, till omkostnader 97,400 kronor, till materiel m. m. 16,000 kronor, till bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek 7,000 kronor, för stipendier m. m. 13,900 kronor, för byggnadsarbeten 85,000 kronor, för byggnadsarbeten m. m. för mejeriskola 31,500 kronor, för byggnadsarbeten m. m. för försöksverksamhet 18,000 kronor och för lokala trädgårdsförsök 4,000 kronor, dels ock under punkt 49 till lägre lantbruksundervisning, lägre mejeriskolor 51,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 25 februari 1938 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 185, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

*dels* för lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp fastställa ändrad personalförteckning och godkänna ändrad avlöningsstat;

*dels* för budgetåret 1938/39 under nionde huvudtiteln anvisa följande anslag, nämligen

1. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Avlöningar ett förslagsanslag av 240,500 kronor;

2. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Omkostnader ett förslagsanslag av 116,900 kronor;

3. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Materiel m. m. ett reservationsanslag av 16,000 kronor;

4. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek ett reservationsanslag av 7,000 kronor;

5. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Stipendier m. m. ett anslag av 14,400 kronor;

6. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Byggnadsarbeten ett reservationsanslag av 104,500 kronor;

7. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Inventarier för mejeriskola ett reservationsanslag av 12,000 kronor;

8. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Byggnadsarbeten m. m. för försöksverksamhet ett reservationsanslag av 20,000 kronor;

9. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Lokala trädgårdsförsök ett anslag av 4,000 kronor;

10. till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lägre mejeriskolor för kvinnor ett reservationsanslag av 18,000 kronor;

*dels ock* medgiva, att av det för budgetåret 1937/38 anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter må till täckning av i statsrådsprotokollet omförmäld brist användas ett belopp av 2,801 kronor 67 öre.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

Till utskottet har inkommit ett uttalande från mejeriavdelningskollegiet vid Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp.

### **Omorganisation av den lägre mejeriundervisningen.**

Den 1 december 1933 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla sex utredningsmän att verkställa utredning och avgiva förslag rörande mejerihanteringen och mjölkproduktionen. I enlighet härmed tillkallade dåvarande departementschefen samma dag ledamoten av riksdagens första kammare godsägaren B. H. von Stockenström (ordförande), professorn vid lantbrukshögskolan P. L. Nanneson, professorn och dåvarande avdelningsföreståndaren för mejeriavdelningen vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet J. B. Platon, direktören i svenska smörprovningarna A. R. T. Söderlund, husdjurskonsulenten C. H. Nilsson och ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren K. A. M. Andersson, Löbbo, att såsom utredningsmän verkställa den sålunda beslutade utredningen. Vid behandlingen av vissa frågor rörande den lägre mejeriundervisningen har utredningen jämlikt bemyndigande haft överläggning med professorerna vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut L. G. Thomé och E. J. G. Samuelsson, t. f. byråinspektören för mejeriärenden, statskonsulenten N. E. Carlberg, mejerikonsulenterna O. Hesselberg och C. O. L. Börjeson samt ordföranden i allmänna svenska mejeristföreningen, disponenten C. F. E. Lilliebladh.

Utredningsmännen, vilka antagit benämningen 1933 års mjölk- och mejerikutredning, hava med skrivelse den 16 december 1936 avgivit betänkande med förslag rörande den lägre mejeriundervisningens omorganisation. Vid betänkandet har fogats ett särskilt yttrande av herr Söderlund, som i vissa avseenden haft en avvikande mening rörande det framlagda förslaget innehåll. Över betänkandet hava yttranden avgivits av lantbruksstyrelsen efter hörande av hushållningssällskapens förvaltningsutskott, styrelsen för svenska smörprovningarna, styrelserna för mejeriskolorna för kvinnor, svenska mejerikonsulentföreningen och sekreteraren hos allmänna svenska mejeristföreningen, styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut,

styrelsen för lantbrukshögskolan, styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, svenska mejeriernas riksförening u. p. a. samt mjölkcentralen, lantmännens mjölkförsäljningsförening u. p. a. Riksföreningen har vid sitt yttrande fogat utlåtanden från ett stort antal mejeriförbund. Därjämte har skrivelser i ärendet inkommit från styrelsen för svenska mejeristföreningen och styrelsen för Åtvidabergs mejeriaktiebolag.

Utredningsmännen anföra i sitt betänkande, att frågan om en reformering av den lägre mejeriundervisningen varit aktuell under de senare årtiondena, utan att hittills några mer genomgripande reformer eller förändringar vidtagits. På åtskilliga andra områden hade staten påtagit sig avsevärda kostnader för olika slag av yrkesundervisning. För mejerihanteringen gällde det utbildandet av yrkesskicklig personal för handhavandet av tillverkningen och behandlingen av synnerligen värdefulla och viktiga produkter och varor. På dessa produkter och varor ställdes alltjämt ökade krav, som betingades dels av hänsynen till folkhälsa och folkhygien och dels av marknadsförhållandena inom såväl den inrikes som den utrikes handeln.

Mjölkproduktionen vore enligt utredningsmännens uppfattning en av de allra viktigaste grenarna inom svensk lantushållning, och värdet av det smör och den ost, som årligen tillverkades vid landets samtliga mejerier, kunde för närvarande beräknas uppgå till omkring 200 miljoner kronor, varjämte en avsevärd del av den mjölk, som åtginge för direkt konsumtion, emottoges och behandlades av mejerierna. Inom svensk mejerihantering påginge en livlig förbättrings- och nydaningsverksamhet av både teknisk och organisatorisk art. Om resultaten härav skulle bliva de åsyftade och bestående fördelar kunna vinnas, krävdes emellertid även tillgång till verkligt yrkesskicklig och väl utbildad personal.

*Departementschefen* har härom anfört följande:

»Frågan om den lägre mejeriundervisningens omorganisation har såsom framgår av vad förut anförts sedan lång tid tillbaka stått på dagordningen. Mejerihanterings lönsamhet är icke allenast beroende av det pris, som kan erhållas för dess produkter, utan även av de kostnader, för vilka produkterna kunna på ett för den konsumerande allmänheten tillfredsställande sätt tillverkas. En väl genomtänkt ekonomisk plan för mejerianläggningarna och en god teknisk utrustning av dessa är därför en angelägenhet av synnerlig vikt. Härutinnan har också en rationalisering och förbättring av den tekniska utrustningen inom mejerinäringen under senare år genomförts. En synnerligen viktig faktor vid mejeriproduktionen är emellertid även, att mejeriprodukterna framställas och saluföras på ett sådant sätt, att de fylla högt ställda anspråk, och därigenom å såväl den utländska som den inhemska marknaden kunna tillvinna sig köparnas förtroende. Kunnighet och yrkesskicklighet hos den personal, som har sig produktionen anförtrodd, är en väsentlig förutsättning för att härvidlag komma till det bästa möjliga resultat. Beträffande den personal, som sysselsättes i ifrågavarande för vårt jordbruk så viktiga produktion, har under de senare åren en stark förskjutning inträtt så tillvida att de manliga mejeristerna alltmer börjat undantränga den kvinnliga personalen. År 1914 uppgick antalet manliga mejerister till 880 och de kvinn-

liga till 1,838, under det att tjugu år senare motsvarande siffror voro 1,495 och 802. Detta förhållande torde i viss mån sammanhänga därmed att yrkesutbildningen för männen i mejeriyrket, såsom framgår av vad förut anförts, är mera tillfredsställande än den som för närvarande står öppen för kvinnorna på samma bana. Med hänsyn till samtliga nu berörda omständigheter kan uppenbarligen, såsom även mjölk- och mejeritredningen framhållit, den nuvarande organisationen av den lägre mejeriundervisningen icke längre anses tillfredsställande. Jag förordar därför, att frågan om dess omorganisation ånyo upptages till övervägande och att förslag i ämnet förelägges innevarande års riksdag.

Vid de olika tillfällen under senare år då den lägre mejeriundervisningens organisation varit föremål för utredningar och överväganden ha skiftande meningar gjort sig gällande rörande det lämpligaste sättet för dess ordnande. Å ena sidan har framställts förslag om dess uppdelande på ett flertal smärre skolor och å andra sidan har framlagts förslag om dess koncentrerande till större skolor. I likhet med vad 1931 års riksdag uttalat och av mjölk- och mejeritredningen i dess nu förevarande betänkande föreslagits, anser jag, att mejeriundervisningen bäst främjas genom dess koncentrerande till ett fåtal större skolor. Härigenom vinnes att fasta lärare kunna anställas, vilka helt kunna ägna sig åt undervisningen. Bättre lärarkrafter torde till följd härav kunna erhållas. Genom utbildningens förläggande till större mejeriskolor med denna utbildning som huvuduppgift kan undervisningen rationaliseras och göras mera intensiv, varjämte en bättre utrustning kan ställas till skolornas förfogande.

Om jag sålunda i princip ansluter mig till förslagen rörande den lägre mejeriundervisningens bedrivande vid större skolor, anser jag likväl tveksamt huruvida en av dessa bör på sätt utredningen föreslagit förläggas till Ultuna. Att mejeriskolan vid Alnarp alltjämt bör bibehållas torde vara uppenbart. En förläggning av en andra mejeriskola till Ultuna skulle visserligen medföra fördelar med hänsyn till önskvärldheten av ett nära samband mellan skolan samt undervisnings- och försöksverksamheten vid lantbruks-högskolan. Å andra sidan måste emellertid beaktas, att anläggningskostnaderna för mejeriskolan enligt de gjorda beräkningarna skulle bli synnerligen höga och det torde icke vara uteslutet att nämnda kostnader med hänsyn till de under senare tid stegrade material- och arbetspriserna komme att bli än större än som beräknats. Därjämte torde böra framhållas, att det icke närmare klarlagts under vilka förutsättningar erforderlig mjölk skulle kunna anskaffas för skolmejeriet. För närvarande synes på ett tillfredsställande sätt vara sörgt för mjölkens förädling inom det naturliga tillförseleområde, där Ultuna är beläget. Skulle anskaffandet av mjölk för skolmejeriet medföra, att kapaciteten hos det redan befintliga mejeriet icke fullt kunde utnyttjas, komme detta uppenbarligen att medföra ökade driftskostnader för detta mejeri. Det skulle under sådana förhållanden icke vara otänkbart, att krav komme att resas på att skolmejeriet skulle betala dessa kostnader genom ett extra tillägg på mjölkpriset.

Med hänsyn till det anförda anser jag, att frågan om tillskapandet av ytterligare utbildningsmöjligheter inom mejerihanteringen bör göras till föremål för fortsatt utredning. Vid utredningen bör särskilt beaktas, att behovet av utbildningsmöjligheter för kvalificerad mejeripersonal inom landets mellersta och norra delar tillgodoses. Vid prövning av frågan om förläggning av undervisningsanstalt varom nu är fråga bör tillses, att förläggning sker till trakt med tillräcklig mjölkproduktion och där mjölk kvaliteten väl lämpar sig för beredning av olika slag av mejeriprodukter, icke minst ost. Tillika bör vid utredningen undersökas huruvida icke förenklingar kunna göras i det framlagda förslaget till skolmejeri i syfte att nedbringa anläggningskostnaderna utan att därigenom dess möjlighet att tjäna sitt ändamål försämras.

I avbidan på den nu förordade utredningens verkställande torde emellertid en omorganisation av undervisningen vid Alnarps mejeriskola böra genomföras i huvudsaklig överensstämmelse med mjölk- och mejerikutredningens förslag. Härigenom vinnas möjligheter att redan nu förbättra undervisningen samt i högst betydande omfattning utöka elevantalet vid skolan, varigenom den bättre utbildningen kan beredas ett större antal mejerister. Vid sidan av Alnarps skolan torde de nuvarande mindre mejeriskolorna tills vidare böra bibehållas i den omfattning, som är behövlig för utbildande av erforderligt antal mejerister för täckande av mejerinäringens behov av yrkesutbildad personal.

Innan jag närmare ingår på frågan om omorganisation av undervisningen vid mejeriskolan vid Alnarp, torde jag något få uppehålla mig vid den förutbildning, som eleverna böra hava genomgått, innan de vinna inträde i mejeriskolorna. Ifråga om förutbildningstidens längd synes mig utredningens förslag om ett års mejeripraktik före den egentliga elevutbildningstiden och därefter en elevtid av tre år för eleverna lämpligt avvägd. Därjämte torde på sätt utredningen föreslagit böra gälla att eleverna under någon kortare tid, t. ex. en månad, deltagit i ladugårdsarbete. Beträffande tidpunkten för denna tjänstgöring torde endast böra föreskrivas att den skall hava fullgjorts före inträdet i mejeriskolan. Mejeripraktiken bör på sätt utredningen föreslagit få äga rum vid vilket mejeri som helst. Den därefter följande egentliga elevutbildningen bör däremot ske vid auktoriserat elevmejeri. I fråga om de fordringar, som böra uppställas för att mejeri skall auktoriseras, kan jag i huvudsak ansluta mig till vad mjölk- och mejerikutredningen föreslagit. Auktoriseringen av elevmejerierna torde på sätt av utredningen föreslagits böra ske av lantbruksstyrelsen. I detta sammanhang vill jag erinra, att de senare årens organisatoriska utveckling inom mejerihanteringen, vilken utveckling framdrivits av nödvändigheten att på ett tillfredsställande sätt ordna såväl mjölkens förädling som produkternas avsättning, medfört en betydande standardhöjning inom detta viktiga produktionsområde. Den centrala mejerierorganisationen, som bland annat även har till uppgift att verka för mejerihanterings förbättring i tekniskt avseende, torde ha stort intresse av att medverka till att personalen redan från början får sin utbildning vid mejerier, vilka fylla högt ställda krav ifråga om sköt-

sel och utrustning. Det synes därför i hög grad önskvärt, att denna organisation får medverka vid utväljandet av elevmejerier. Med hänsyn härtill bör lantbruksstyrelsen från den centrala ledningen för denna organisation inhämta yttrande angående vilka mejerier, som böra auktoriseras. Jag förutsätter även, att ledningen för samma organisation beredes tillfälle att hos lantbruksstyrelsen framföra sina synpunkter i fråga om utbildningen vid elevmejerierna.

Jag torde härefter få övergå till att närmare angiva min inställning till frågan huru utbildningen bör ordnas vid mejeriskolan vid Alnarp. Beträffande detta spörsmål kan jag såsom jag förut anfört i huvudsak ansluta mig till vad mjölk- och mejeriutredningen föreslagit. Utbildningstiden vid skolan bör sålunda alltjämt bliva ettårig. I likhet med vad utredningen föreslagit torde utbildningen böra stå öppen för såväl män som kvinnor. Vidare synes den praktiska utbildningen vid skolan för närvarande taga alltför stor del av elevernas arbetstid i anspråk. Efter tre års förutbildning torde eleverna i de flesta fall besitta en tillräcklig allmän kännedom om den praktiska sidan av mejeriarbetet. Den praktiska utbildningen torde därför såsom mjölk- och mejeriutredningen uttalat böra inriktas på att bibringa eleverna fördjupade kunskaper om de mera betydelsefulla detaljarbetenas rätta utförande samt om arbetsteknikens rätta anpassning efter olika förutsättningar. Därest den praktiska utbildningen lägges efter dessa linjer och koncentreras till viss del av utbildningstiden, torde densamma kunna medhinnas under ett halvt år. Den teoretiska utbildningen vid skolan torde i överensstämmelse med utredningens förslag böra i väsentlig mån utökas. Den av utredningen framlagda undervisningsplanen synes i stort sett kunna godtagas. Emellertid bör den utökning i undervisningen i byggnadslära, som av utredningen ifrågasatts, kunna såsom från visst håll förordats något begränsas.

Den nu förordade dispositionen av undervisningen förutsätter att elever skola intagas två gånger om året i skolan. Detta medför betydande fördelar, då därigenom skolans kapacitet bättre kan utnyttjas. Sålunda möjliggöres härigenom, att antalet elever höjes från nuvarande 25 till omkring 50. Skolan vid Alnarp kan således bliva i stånd att på ett tillfredsställande sätt utbildna något mer än halva det antal mejerister, som enligt utredningens beräkningar varje år skulle behövas för fyllande av mejerinäringens behov av yrkesutbildad personal. Med hänsyn till arbetsförhållandena inom lantbruket torde det vara mest ändamålsenligt att kurserna vid skolan taga sin början under oktober och april. I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag det vara lämpligast, att undervisningens praktiska del inleder kurserna. Såsom utredningen anfört, torde det icke vara nödvändigt att eleverna äro bosatta vid skolan under den del av kursen, då huvudsakligen teoretisk undervisning meddelas. Härigenom undvikas kostnaderna för nya bostäder åt eleverna.

Den utbildning av övriga mejerister, som erfordras för fyllande av mejerinäringens personalbehov, torde såsom framgår av vad jag förut anfört tills vidare få äga rum vid de mindre mejeriskolorna. Antalet sådana, som skulle erfordras för utbildande av erforderligt antal elever, torde dock något kunna inskränkas. Därest i genomsnitt 8 elever komma att vinna utbildning vid

en var av dessa skolor, skulle antalet dylika skolor kunna begränsas till fem. Jag torde sedermera få underställa Kungl. Maj:t frågan om vilka mejeriskolor, som i fortsättningen böra erhålla statsunderstöd. Vid de mejeriskolor av denna typ, som alltjämt skola bibehållas, torde såsom förut framhållits någon omorganisation eller omläggning av undervisningen icke böra ske. Kurserna torde alltjämt böra vara ettåriga och avse att utbilda kvinnlig mejeripersonal. Det torde emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att efter utredning av lantbruksstyrelsen besluta, huruvida plats även för manliga elever skall beredas vid sådan skola.»

### Anslagsbehovet för lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp för budgetåret 1938/1939.

#### 1. Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Avlöningar.

För detta ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag av 215,000 kronor.

Enligt *Kungl. Maj:ts förslag* skall avlöningsanslaget upptagas till sammanlagt 240,500 kronor i stället för det under punkt 36 i nionde huvudtiteln beräknade beloppet av 259,300 kronor.

1. Delposten Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat har föreslagits ökad med 1,100 kronor motsvarande avlöning under ett halvt år av ett kontorsbiträde, som anställts från och med den 1 januari 1938.

2. Delposten Avlöningar till tjänstemän, anställda med viss uppsägnings-tid har upptagits till oförändrat belopp om 69,300 kronor.

3. Delposten Avlöningar till tjänstemän å extra stat har föreslagits ökad med 14,600 kronor. Ökningen sammanhänger dels till ett belopp av 7,700 kronor med att under löpande budgetår avlöning beräknats allenast för ett halvt år åt två till trädgårdsförsöksverksamheten knutna statsagronomer i 26:e lönegraden, dels ock till ett belopp av 6,900 kronor med avlöande av två nya ämneslärare i lönegrad B 24 — för mejeriskolan — den ena från oktober månad och den andra från april månad.

4. Delposten Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat har minskats med 6,400 kronor, vilken minskning föranletts av att den ena av de å övergångsstat uppförda professorerna den 20 juli 1938 uppnår pensionsåldern.

5. Delposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har föreslagits ökad med 6,100 kronor.

Hur ifrågavarande post beräknats för budgetåret 1938/1939 i jämförelse med löpande budgetår framgår av följande av lantbruksstyrelsen gjorda uppställning.

	Budgetåret 1937/1938 kronor	Budgetåret 1938/1939 kronor
Arvode till rektor .....	1,500	1,500
» » kamrerare .....	4,000	4,000
» » läkare .....	500	500
» » 2 mejeriassistenter .....	7,200	7,200
» » 1 försöksmejerist .....	3,600	3,600

	Budgetåret 1937/1938 kronor	Budgetåret 1938/1939 kronor
Arvode till chefen för försöksverksamheten på trädgårdsodlingens område .....	1,000	1,000
» » försöksassistent .....	<sup>1</sup> 1,800	3,600
» » försöksledare (jämte bostad) .....	<sup>2</sup> 1,800	—
» » arbetsförman .....	<sup>2</sup> 960	—
» » dräng .....	<sup>2</sup> 420	—
» » 2 trädgårdsmästare .....	<sup>1</sup> 3,600	7,200
» » försöksledaren vid Rånna .....	<sup>1</sup> 3,150	6,300
» » 1 trädgårdsmästare vid Rånna (jämte bostad) ..	<sup>1</sup> 1,500	3,000
	Summa kronor 31,030	—
Tillfällig löneförbättring under tiden 1 juli—31 december 1937 till försöksledaren vid Alnarp .....	400	—
» arbetsförmannen .....	240	—
» drängen .....	105	—
	Summa kronor 31,775	37,900.

6. Delposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har föreslagits ökad med 10,100 kronor. Av denna ökning hänföra sig 2,200 kronor till avlöning av ytterligare timplärare.

7. Delposten Särskilda löneförmåner till tjänstemän å övergångsstat och vissa icke-ordinarie befattningshavare har upptagits till oförändrat 2,000 kronor.

Slutligen har Kungl. Maj:t föreslagit, att det för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter skulle få tagas i anspråk för gäldande av en brist å 2,801 kronor 67 öre, som balanserats i institutets räkenskaper sedan budgetåret 1933/1934.

## 2. Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Omkostnader.

Å riksstaten för innevarande budgetår är för ifrågakvarande ändamål uppfört ett förslagsanslag av 75,700 kronor.

Departementschefen har för nästa budgetår föreslagit följande omkostnadsstat.

### Omkostnadsstat.

#### Utgifter.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....	kronor	8,800
2. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....	»	54,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> .....	»	7,800
4. Övriga utgifter:		
a) underhåll av byggnader, <i>förslagsvis</i> ....	kronor	28,000
b) skatter och försäkringar, <i>förslagsvis</i> ....	»	3,500

<sup>1</sup> Avser ett halvt år (tiden  $1/1$ — $30/6$  1938).

<sup>2</sup> » » » » (tiden  $1/7$ — $31/12$  1937).

c) kosthåll för elever, <i>förslagsvis</i> .....	kronor 97,100	
d) hälso- och sjukvård, <i>förslagsvis</i> .....	» 800	
e) utställningsmateriel, fotografering m. m., <i>förslagsvis</i> .....	» 2,000	
f) ersättning till Alnarps egendom för dags- verken och körslor, <i>förslagsvis</i> .....	» 4,000	
g) ersättning till Alnarps trädgårdar för underhåll av parken, <i>högst</i> .....	» 2,000	
h) ersättning till Alnarps mejeri för för- söksverksamhet, <i>högst</i> .....	» 8,000	
i) ersättning till Skaraborgs läns hushåll- ningsällskap för lokalhyra, <i>högst</i> .....	» 7,000	
j) ersättning till Norrlands trädgårdsskola i Söråker för personalkostnader m. m., <i>högst</i> .....	» 6,000	
k) inköp av mjölk för mejeriförsöken efter avdrag för försålda produkter, <i>förslags- vis</i> .....	» 1,500	
l) förbrukningsartiklar för mejeriförsöken, <i>förslagsvis</i> .....	» 2,500	
m) förbrukningsartiklar och gödslingsme- del, avseende trädgårdsförsöken, <i>för- slagsvis</i> .....	» 9,500	
n) inköp av levande växter och frön, <i>för- slagsvis</i> .....	» 3,000	
o) dagsverken m. m., <i>förslagsvis</i> .....	» 25,000	
p) bokinköp och bokbinding för Rånna för- söksstation, <i>förslagsvis</i> .....	» 1,000	
q) diverse utgifter, <i>förslagsvis</i> .....	» 2,000	kronor 202,900
	Summa utgifter	kronor 273,500.

## S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l.

1. Hyresinkomster.....	kronor 25,900	
2. Undervisnings- och kostavgifter för elever.....	» 78,700	
3. Ersättning av Alnarps egendom för 8,000 elevdagsverken å 4 kronor.....	» 32,000	
4. Försäljning av köksväxter.....	» 3,000	
5. Försäljning av jordbruksprodukter.....	» 8,000	
6. Ersättning för kontrollodlingar för statens centrala frökon- trollanstalt.....	» 4,000	
7. Ersättning för stamförsök för enskilda firmors räkning.....	» 5,000	
	Summa uppbördsmedel	kronor 156,600

## S a m m a n d r a g.

Utgifter.....	kronor 273,500	
Särskilda uppbördsmedel.....	» 156,600	
	Nettoutgift	kronor 116,900.

### 3. Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Materiel m. m.

Till bestridande av kostnaderna för materiel vid institutet är för innevarande budgetår under denna rubrik i riksstaten uppfört ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

*Departementschefen* har tillstyrkt av lantbruksstyrelsen förordad höjning av ifrågavarande anslag med tillhoppa 5,000 kronor. Därjämte har han föreslagit höjning av anslaget med ytterligare 1,000 kronor till täckande av årliga materielkostnader i anledning av den föreslagna omorganisationen av mejeriundervisningen.

### 4. Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek.

Till bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek är i riksstaten för budgetåret 1937/1938 uppfört ett reservationsanslag av 6,000 kronor.

*Departementschefen* har föreslagit en höjning av anslaget med 1,000 kronor till 7,000 kronor.

### 5. Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Stipendier m. m.

För innevarande budgetår är i riksstaten för budgetåret 1937/1938 under denna rubrik uppfört ett anslag av 7,900 kronor.

*Departementschefen* har härvid anfört följande.

»I likhet med mjölk- och mejeriuutredningen samt lantbruksstyrelsen anser jag, att vid omorganisationen av mejeriundervisningen vid Alnarp en höjning av förevarande anslag bör äga rum med 6,000 kronor, därav 5,000 kronor torde böra få disponeras till stipendier och 1,000 kronor till studieresor. I överensstämmelse med vad utredningen föreslagit torde därjämte ett belopp av 500 kronor böra ställas till förfogande att användas för resebidrag till elever, som äro avlägset boende i förhållande till skolan. Anslaget under förevarande rubrik bör i enlighet härmed upptagas till 14,400 kronor.»

### 6. Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Byggnadsarbeten.

*Departementschefen* har i denna del anfört bland annat följande.

»Innan jag ingår på förutberörda förslag torde jag få erinra därom, att under punkt 42 i nionde huvudtiteln av statsverkspropositionen för budgetåret 1938/1939 beräknats 31,500 kronor till byggnadsarbeten m. m. för mejeriskola. Såsom framgår av vad jag anfört under punkt 36 i nionde huvudtiteln är av detta belopp 19,500 kronor avsedda att användas för inredande av två laboratoriesalar, lektionssal och maskinrum samt 12,000 kronor för undervisningsmateriel enligt det av mjölk- och mejeriuutredningen framlagda förslaget.

Det gamla mejeriet torde böra ombyggas och användas helt för undervisningsändamål på sätt institutstyrelsen i sitt förslag den 24 augusti 1937 förordat. Jämväl laboratoriet torde böra ombyggas. Dessa arbeten böra utfö-

ras i enlighet med vad byggnadsstyrelsen samt mjölk- och mejeritredningen föreslagit. Ifrågavarande ombyggnadsarbeten synas vara i hög grad påkallade för beredande av erforderliga utrymmen för den utvidgade undervisningens bedrivande. Delvis hava såsom framgår av det förut anförda erforderliga medel för vissa delar av ombyggnadsarbetena redan ställts till förfogande. Sålunda har såsom framgår av vad förut sagts för ombyggnadsarbetena i gamla mejeriet och laboratoriebyggnaden anvisats 97,225 kronor. Denna summa är emellertid icke tillräcklig, beroende till en del därpå att kostnaderna för arbetenas utförande stigit och till en del därpå att de tilltänkta arbetena något utvidgats. Kostnaderna för de av byggnadsstyrelsen och institutets styrelse tillstyrkta ombyggnadsarbetena torde enligt vad från byggnadsstyrelsen anförts kunna utföras för 182,250 kronor. Då ett belopp av 97,225 kronor finnes disponibelt, bör alltså på sätt byggnadsstyrelsen föreslagit ytterligare ett belopp av 85,000 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål. Därjämte torde av mjölk- och mejeritredningen i dess betänkande föreslagna omändringsarbeten böra vidtagas. Enligt vad från byggnadsstyrelsen uppgivits ingå dessa arbeten icke i det förslag, som framlagts av byggnadsstyrelsen. Kostnaderna för de av utredningen föreslagna arbetena hava uppskattats till sammanlagt 19,500 kronor. För förut omförmälda ombyggnadsarbeten torde alltså böra anvisas ytterligare tillhoppa ( $85,000 + 19,500 =$ ) 104,500 kronor.»

#### 7. *Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Inventarier för mejeriskola.*

Under punkt 42 i nionde huvudtiteln har för byggnadsarbeten m. m. för mejeriskola beräknats ett belopp av 31,500 kronor. Såsom framgår av det anförda avser detta belopp kostnaderna för — förutom omförmälda byggnadsarbeten inom laboratoriet — inventarier för mejeriskolan för 12,000 kronor. Då dessa inventarier äro erforderliga för undervisningens bedrivande, synes ifrågavarande belopp böra anvisas för ändamålet i form av ett särskilt reservationsanslag, betecknat Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Inventarier för mejeriskola.

#### 8. *Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Byggnadsarbeten m. m. för försöksverksamhet.*

*Departementschefen* har i denna del anfört följande.

»Såsom framgår av institutsstyrelsens framställning i ämnet har styrelsen medgivit, att den förre arrendatorn av Östergård skall få kvarbo i bostadshuset å fastigheten. Med hänsyn härtill torde det bliva nödvändigt, att ny trädgårdsmästarbostad uppföres å egendomen. På sätt institutets styrelse framhållit lärer, då det nuvarande bostadshuset blir ledigt, detta bliva behöfligt såsom bostad åt andra befattningshavare. Kostnaderna för trädgårdsmästarbostället torde böra beräknas i enlighet med vad i förenämnda promemoria angivits eller till 24,000 kronor. Det torde icke vara lämpligt

att på sätt institutets styrelse föreslagit för ändamålet disponera vinstmedel från anläggningarna vid Alnarp utan torde medel härtill särskilt böra anvisas. För ifrågavarande ändamål torde däremot böra få användas förut för reparation av det gamla bostället anvisade 4,000 kronor. Följaktligen torde nu för ändamålet böra anvisas 20,000 kronor.»

9. *Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Lokala trädgårdsförsök.*

Till lokala trädgårdsförsök har till institutet för budgetåret 1937/1938 anvisats ett anslag av 2,000 kronor.

Departementschefen har för budgetåret 1938/1939 beräknat anslagsbehovet för ändamålet till 4,000 kronor. Anledningen till höjningen av anslaget har uppgivits vara, att anslaget för innevarande budgetår avsåge endast halva året, då verksamheten tagit sin början den 1 januari 1938.

**Anslagsbehovet för Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lägre mejeriskolor för kvinnor.**

Departementschefen har ansett, att någon omorganisation av de lägre mejeriskolorna för kvinnor nu icke bör ske. Antalet skolor torde emellertid kunna minskas från sju till fem. För närvarande utgår för varje skola ett fast anslag å 2,000 kronor samt för undervisningen omkring 2,000 kronor enligt redovisning. För innevarande budgetår är i riksstaten upptaget ett belopp av 27,000 kronor. Å ifrågavarande anslag förefanns den 30 juni 1937 en reservation å omkring 3,000 kronor. Med hänsyn till det anförda torde för budgetåret 1938/1939 till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lägre mejeriskolor för kvinnor böra äskas ett belopp av  $[(5 \times 4,000) - 2,000 =]$  18,000 kronor i stället för i nionde huvudtiteln beräknade 51,000 kronor.

*Utskottet.* Utskottet ansluter sig till departementschefens uppfattning rörande behovet av en omorganisation av den lägre mejeriundervisningen. Likaledes biträder utskottet departementschefens principiella anslutning till 1933 års mjölk- och mejeritrednings förslag, att den lägre mejeriundervisningen skall bedrivas vid större skolor.

Enligt mjölk- och mejeritredningens framställning har avsetts, att mejeriskolan vid Alnarp bibehålles med viss omorganisation samt att en andra mejeriskola inrättas vid Ultuna. Gentemot förslaget att bibehålla mejeriskolan vid Alnarp har utskottet intet att erinra. På de av departementschefen anförda skälen torde emellertid frågan om tillskapandet av ytterligare utbildningsmöjligheter inom mejerihanteringen böra göras till föremål för fortsatt utredning.

Vidkommande härefter det framlagda förslaget till omorganisation av undervisningen vid Alnarps mejeriskola har utskottet icke funnit anledning till någon principiell erinran. Åtskilliga frågor rörande undervisningens ordnande i detalj, exempelvis huruvida undervisningen vid skolan bör inledas genom

en praktisk eller en teoretisk del, torde självfallet i detta sammanhang icke böra givas en slutgiltig lösning. På styrelsen för skolan, som närmast bär ansvaret för undervisningens närmare anordnande, torde det få ankomma att, efter hand erfarenhet av den nya organisationen vunnits, hos Kungl. Maj:t begära de jämkningar i undervisningsprogrammet, som må anses erforderliga.

Ifråga om Kungl. Maj:ts anslagsäskanden har utskottet intet att erinra. Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

*dels* för lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp fastställa följande

**Personalförteckning.**

Befattning	Lönegrad
<b>Tjänstemän å ordinarie stat.</b>	
3 professorer .....	B 30
1 eldare .....	B 5
3 vaktmästare .....	B 5
1 kontorsbiträde .....	B 4

**Tjänstemän, anställda med viss uppsägningstid.**

1 föreståndare för lantbruksavdelningen .....	B 28
1 föreståndare för trädgårdsavdelningen .....	B 28
5 ämneslärare vid lantbruksavdelningen .....	B 24
3 ämneslärare vid trädgårdsavdelningen .....	B 20

*Ann.* En ämneslärarbefattning vid lantbruksavdelningen skall hållas obesatt, så länge å övergångsstat för institutet finnes en professor i jordbrukslära och lantbruksekonomi.

**Tjänstemän å extra stat.**

2 statsagronomer .....	B 26
2 ämneslärare vid mejeriskolan .....	B 24;

*dels* godkänna följande avlöningsstat för lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/1939:

**Avlöningsstat.**

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> .....	kronor	41,900
2. Avlöningar till tjänstemän, anställda med viss uppsägningstid, <i>förslagsvis</i> ....	»	69,300
3. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i> .....	»	22,300

## 4. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat:

- a) lön och tjänstgöringspenningar ..... kronor 6,900

Lön	Tjänstgöringspenningar	Befattning	Antal	Summa kronor
4,400	2,000	Professor	2	12,800

*Ann.* Professor åtnjuter ett ålderstillägg av 600 kronor efter 5 års tjänstgöringstid. För bostad, som upplättes åt professor, skall avdrag å lönen ske med 750 kronor årligen.

## b) ålderstillägg, förslags-

*vis* ..... kronor 700 kronor 7,600

5. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t ..... » 37,900

## 6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:

## a) Grundavlöningar m. m.

*förslagsvis* ..... kronor 56,900

## b) Avlöningsförhöjningar m. m., förslags-

*vis* ..... » 2,600 kronor 59,500

## 7. Särskilda löneförmåner till tjänstemän å övergångsstat och vissa icke-ordinarie befattningshavare, förslagsvis ..... » 2,000

Summa kronor 240,500;

*dels* för budgetåret 1938/1939 under nionde huvudtiteln anvisa följande anslag, nämligen

1. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Avlöningar ett förslagsanslag av 240,500 kronor;
2. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Omkostnader ett förslagsanslag av 116,900 kronor;
3. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Materiel m. m. ett reservationsanslag av 16,000 kronor;
4. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek ett reservationsanslag av 7,000 kronor;
5. till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Stipendier m. m. ett anslag av 14,400 kronor;

6. till *Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Byggnadsarbeten ett reservationsanslag av 104,500 kronor;*
7. till *Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Inventarier för mejeriskola ett reservationsanslag av 12,000 kronor;*
8. till *Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Byggnadsarbeten m. m. för försöksverksamhet ett reservationsanslag av 20,000 kronor;*
9. till *Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Lokala trädgårdsförsök ett anslag av 4,000 kronor;*
10. till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lägre mejeriskolor för kvinnor ett reservationsanslag av 18,000 kronor;*

*dels ock* medgiva, att av det för budgetåret 1937/1938 anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter må till täckning av förut omförmälda brist användas ett belopp av 2,801 kronor 67 öre.

Stockholm den 26 april 1938.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

---

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Granath, Gabrielsson, Alfred Andersson, von Stockenström, Jacob Hansson* och *Hakon Sylvan* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Björnlunda, *Hedlund* i Häste, *Gustafson* i Vimmerby, *Andersson* i Löbbo, *Carlström, Casenberg, Andersson* i Tungelsta och *Karlsson* i Munkedal.

---